

Datum

2024-10-14

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2024-1104

Yttrande

Till

Justitiedepartementet

Remiss Justitiedepartementet - Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48)

Ju2024/01558

Sammanfattning

Malmö stad har av Justitiedepartementet getts möjlighet att yttra sig över betänkandet Ett ändamålsenligt samhällsskydd (SOU 2024:48). I betänkandet föreslås en rad straffskärpningar som väntas leda till ett ökat samhällsskydd och en ökad trygghet för brottsoffer. Malmö stad anser att de förslag som utredningen förordar är väl avvägda och ställer sig i huvudsak positiv till dessa. Malmö stad vill dock framhålla vikten av att bibehålla ordningen med presumtion för villkorlig frigivning vid avtjänande av fängelsestraff i syfte att skapa förutsättningar för en god återanpassning av de intagna till samhällslivet och minska risken för återfall i brott.

Yttrande

Malmö stad ställer sig i huvudsak positiv till de lagförslag som utredningen förordar och vill lyfta fram följande synpunkter.

7 Skärpta reaktioner under skyddstillsyn samt utökad användning av skyddstillsyn och fängelse

Malmö stad ser positivt på förslaget att införa en ny bestämmelse i 28 kap. brottsbalken som ger domstolen bättre vägledning i bedömningen av om den dömde på ett allvarligt sätt har brutit mot vad som gäller för honom eller henne enligt domen på skyddstillsyn. Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att det för att behålla tilltron till skyddstillsynen som påföljdssystem är viktigt att allvarlig misskötsamhet ska mötas av tydliga konsekvenser som vid en helhetsbedömning kan innebära att skyddstillsynen ska undanröjas och ersättas av en annan påföljd.

8.7- 8.8 Vistelseförbud och vistelseföreskrifter

Utredningen föreslår att det i nuvarande systemet med vistelseföreskrifter införs en möjlighet att besluta om en ny brottspåföljd som ger anvisningar om var den dömde

ska få vistas eller ej för att skydda målsäganden. En behovsprövning ska göras inför beslut om vistelseföreskrifter under skyddstillsyn eller under prøvotid efter villkorlig frigivning. Malmö stad ser positivt på införandet av vistelseföreskrifter och vill också framhålla att den individuella bedömning som görs i varje enskilt ärende är rimlig för att inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med skyddet.

8.9 Föreskrift om förbud att kontakta brottsoffret

Malmö stad instämmer i de överväganden som utredningen gjort om att förslaget inte bör införas, i synnerhet mot bakgrund av att efterlevnaden av ett kontaktförbud skulle vara svår att kontrollera.

9 En ny tidsbestämd frihetsberövande påföljd

Malmö stad anser att utredningens förslag om en ny tidsbestämd påföljd som ska kunna utdömas vid återfall i allvarlig brottslighet eller seriebrottslighet som sammantaget är synnerligen allvarlig, är väl avvägd. Utredningen har kommit fram till att säkerhetsstraff inte ska få dömas ut för brott som någon begått innan 18 års ålder, men brott som begåtts före 18 års ålder ska kunna beaktas om gärningspersonen återfaller i brottslighet som kan föranleda säkerhetsstraff.

Malmö stad har tidigare yttrat sig över betänkandet En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44), och vill framhålla vikten av att barn och unga får en adekvat behandling ämnad att återföra de som döms till fängelse till en fungerande tillvaro i samhället. Mot bakgrund av vad forskningen visar att det är tydligt att barn och unga är påverkbara i högre utsträckning än äldre individer. Av det skälet är det av största vikt att det ställs höga krav på verkställigheten så att innehållet anpassas efter de individuella behoven hos barn och unga.

10 och 21 Villkorlig frigivning och prøvotid

Malmö stad anser att möjligheten till villkorlig frigivning som utredningen redogör för i avsnitt 10 medför möjligheter att bättre kunna förbereda individer som har avtjänat ett fängelsestraff till en återgång till samhället och ställer sig bakom utredningens förslag till skärpande åtgärder i denna del. Förslagen att prøvotiden efter fängelsestraff förlängs till minst två år samt att övervakning som huvudregel ska ske under prøvotiden är positiva eftersom de säkerställer att den dömde kan få återfallsförebyggande åtgärder under tillräckligt lång tid. Tillsammans med kontrollen från övervakningen, kan åtgärderna bidra till minskad risk för återfall i brott. Förslagen kan inverka positivt på jämställdheten, då de i viss mån kan bidra till att mäns våld mot kvinnor upphör.

Utredningen har även fått i uppdrag att lämna ett förslag som innebär att villkorlig frigivning endast beviljas om det finns särskilda skäl, och i så fall som tidigast efter att

tre fjärdedelar av strafftiden har avtjänats, vilket redogörs för i avsnitt 21. Utredningen ställer sig inte bakom förslaget eftersom det skulle medföra allvarliga konsekvenser för lagöverträdare under 18 år samt medföra högre kostnader. Malmö stad delar denna bedömning och vill lyfta fram de risker en sådan ordning skulle medföra.

Kriminalvården bedriver ett omfattande behandlingsarbete, exempelvis mot missbruk, och samarbetar under den villkorliga frigivningen med bland annat socialtjänsten, för att skapa en god frigivningssituation. En minskad rätt till villkorlig frigivning skulle leda till att fler personer frigges utan att ha förberetts på ett liv utanför anstalt. En person som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt ska enligt socialtjänstlagen (2001:453) bistås av socialtjänsten. Med en minskad rätt till villkorlig frigivning, kommer fler frigivna att behöva mer omfattande stöd från socialtjänsten. Belastningen på socialtjänsten skulle därmed öka, liksom kommunernas kostnader.

I enlighet med vad som framförs i utredningen om riskerna för att barn och unga drabbas särskilt hårt av ändrade regler om villkorlig frigivning anser Malmö stad att det av synnerlig vikt att förslaget inte genomförs.

11 Återfall i brott - En skärpt återfallsreglering

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att införa en skärpning som innebär att fler brott ska kunna påverka påföljden vid återfall i brott eftersom det kan antas ha en avhållande effekt på brottsligheten.

14 Avtjänande av fängelsestraff med elektronisk övervakning

Malmö stad ser positivt på förslagen rörande elektronisk övervakning och särskilt det alternativ till verkställighet av fängelsestraff i anstalt i form av elektronisk övervakning i ett kontrollerat boende som drivs av Kriminalvården. Att den enskilde åläggs att delta i behandling samt förvärvsarbete, utbildning eller annan sysselsättning förefaller vara ändamålsenliga för att möjliggöra en återgång till samhället och öka möjligheterna till självförsörjning för den enskilde.

15 Kriminalisering av rymningar

Utredningen anser att effekterna av en kriminalisering bedöms vara ringa och att de därför inte motiverar en sådan. I enlighet med vad utredningen föreslår anser Malmö stad att utredningen har redogjort för att det är möjligt att uppnå den önskvärda beteendeförändringen på ett mindre ingripande sätt, särskilt vad avser rymningar och avvikelser från anstalt där flera sanktioner finns att tillgå.

16 Konsekvenser

Förslaget att alla som döms till tidsbestämda straff ska omfattas av systemet med villkorlig frigivning innebär enligt vad Malmö stad erfar att det sannolikt kommer att uppstå ökade kostnader även för kommunerna i samband med utslussning till samhället. Socialtjänsten är en viktig aktör och kommunerna bör även kompenseras av staten i enlighet med självkostnadsprincipen.

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att förslagen om en presumtion för övervakning samt förlängd övervakning, liksom möjligheten att meddela vistelseföreskrift i syfte att skydda målsäganden kan i viss mån bidra till att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. På så sätt kan förslagen också inverka positivt på jämställdheten.

För att förslagen ska kunna vara i överensstämmelse med barnets bästa anser Malmö stad att det tydligt behöver lyftas fram att verkställigheten av frihetsberövande straff för barn och unga som innebär inlåsning alltid ska vara förenade med en individuell, ändamålsenlig plan för behandling och anpassning till ett samhällsliv.

Ordförande

[Förnamn Efternamn]

[Fyll i titel]

[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]